

12.05.2017.

Informācija pašvaldību informatīvajiem izdevumiem un mājaslapām

Maija beigās sāks apzināt Latvijas dabas vērtības

Lai gan Latviju uzskata par vienu no zaļākajām valstīm pasaulē, arī mūsu valsts dabas bagātības ir ierobežotas. Lai šos resursus efektīvi pārvaldītu, kā arī lai plānotu teritoriju saimniecisko darbību, maija beigās plānots uzsākt Latvijas dabas vērtību apzināšanas projektu.

Projekta “Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā” jeb vienkāršāk “Dabas skaitīšanas” mērķis ir iegūt informāciju par mūsu valsts dabas vērtībām, to apjomu un kvalitāti. Projektu līdzfinansē Eiropas Savienības Kohēzijas fonds.

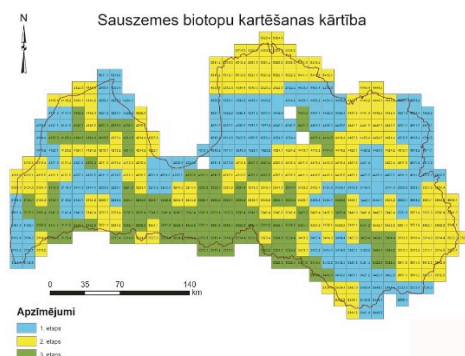
Projekta izpratnē dabas vērtības ir dabas ainavas ar zālājiem, mežiem, purviem, jūras piekrasti un kāpām, upēm, ezeriem, iežu atsegumiem un sugu daudzveidību tajās. Dabas skaitīšanas projekta uzdevums ir noskaidrot, cik un kādi dabas vērtību veidi sastopami Latvijā.

Dabas vērtību apsekošana jeb biotopu kartēšana

Projektā tiks apsekoti ES nozīmes aizsargājamie biotopi gan valsts, gan privātajās zemēs. Biotops ir viendabīga teritorija, ko apdzīvo kādas konkrētas dzīvnieku vai augu sugas, kuras piemērojušās noteiktiem dzīves apstākļiem.

Apsekošanu veiks eksperti Dabas aizsardzības pārvaldes (DAP) uzdevumā. Tā turpināsies trīs gadus. Eksperti pārbaudīs tikai tās teritorijas, kurās var būt īpašas dabas vērtības.

Apsekojamās teritorijas sadalītas pa kvadrātiem, un katru gadu paredzēts apsekot noteiktu kvadrātu skaitu. Šogad apsekošanu plānots sākt daļā Vidzemes, Latgales un Kurzemes, tai skaitā aizsargājamās dabas teritorijās – Gaujas Nacionālajā parkā, Ķemeru Nacionālajā parkā, Lubāna mitrājā, aizsargājamo ainavu apvidū Augšdaugava, Dvietes palienē un Vidzemes akmeņainajā jūrmalā.

Kartei ir indikatīva nozīme. Attēloto kvadrātu apmeklējuma laiks var mainīties.

KF Nr. 5.4.2.1/16/I/001 projekts “Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā” jeb “Dabas skaitīšana”

Dabas aizsardzības pārvalde ir noteikusi platības, kur ekspertiem nav nepieciešams izvērtēt dabas vērtību esamību, piemēram:

- intensīvi apsaimniekotās lauksaimniecības zemēs;
- apdzīvotās vietās, izņemot konkrētas teritorijas, kas noteiktas kā obligāti apsekojamas, piemēram, kāpu zona pilsētā;
- teritorijās, kurās pēdējo 3 gadu laikā jau ir veikti izpētes darbi un izsniegti saskaņojumi un atļaujas dažādu darbību veikšanai (karjeri, kūdras ieguves platības u.c.).

Kā zemju īpašnieki uzzinās par gaidāmo dabas vērtību apzināšanu?

Gan pašvaldībām, gan zemes īpašniekiem (tiesiskajiem valdītājiem) katru gadu pirms biotopu kartēšanas uzsākšanas uz to deklarētajām adresēm tiks izsūtītas informatīvas vēstules, lai informētu par aptuveno ekspertu apmeklējumu un eksperta atpazīšanas zīmēm. Vēstules tiks izsūtītas tiem īpašniekiem (tiesiskajiem valdītājiem), kuru īpašumos obligāti paredzēta eksperta vizīte.

Kā pazīt ekspertu?

Visiem ekspertiem, dodoties dabā, ir jābūt līdzī Dabas aizsardzības pārvaldes izdotām noteikta parauga eksperta apliecībām, kas jāuzrāda zemes īpašniekam pēc viņa lūguma. Apliecībā būs iekļauts arī Dabas aizsardzības pārvaldes kontaktārunis, kur nepieciešamības gadījumā iegūt papildu informāciju.

Eksperta apliecības paraugs:

Vai zemes īpašnieks var atteikties no dabas vērtību apzināšanas?

Zemes īpašnieks **nevar atteikties** no apsekošanas savā īpašumā. To nosaka Latvijas Republikas likumdošana – *Sugu un biotopu aizsardzības likuma 9. pants*. Zemes īpašniekiem un pastāvīgajiem lietotājiem ir pienākums neierobežot īpaši aizsargājamo sugu un biotopu izpēti, uzskaiti un kontroli.

Kā zemes īpašnieks uzzinās, ka viņa īpašumā atrasta nozīmīga dabas vērtība?

Ja teritorijas apsekojama laikā tiks atrasts ES nozīmes biotops, zemes īpašnieks (tiesiskais valdītājs) tiks rakstiski informēts. Informāciju par savā īpašumā esošajām dabas vērtībām zemes īpašnieks varēs iegūt arī dabas datu pārvaldības sistēmā *Ozols* (ozols.daba.gov.lv).

Ja īpašumā tiks konstatēts bioloģiski vērtīgs zālājs, informācija tiks nodota Lauku atbalsta dienestam un būs pieejama arī Lauku atbalsta dienesta lauku informācijas sistēmā.

Ja zemes īpašnieka īpašumā tiks atrasts īpaši aizsargājams biotops, vai tiks noteikti kādi ierobežojumi saimnieciskajai darbībai?

Bažas par kartēšanas ietekmi uz saimniecisko darbību visbiežāk nav pamatotas. Īpaši aizsargājama

biotopa atrašana noteiktā teritorijā nenozīmē automātisku ierobežojumu noteikšanu.

Dabas skaitīšanas mērķis ir iegūt informāciju, nevis palielināt vai samazināt īpaši aizsargājamo dabas teritoriju skaitu.

Lai gan termins “īpaši aizsargājams” daudziem asociējas ar saimnieciskās darbības aizliegumu vai ierobežojumu, tomēr praksē šādu biotopu aizsargā tikai tad, ja tam ir izveidots mikroliegums vai tas atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā. Mikroliegumi ir teritorijas, kas tiek īpaši noteiktas, lai nodrošinātu īpaši aizsargājamas sugas vai biotopa aizsardzību. Savukārt īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās saimnieciskās darbības aizliegumus vai ierobežojumus nosaka Ministru kabineta noteikumi. Jāņem vērā, ka vislielākā iespēja atrast dabas vērtības ir teritorijās, kurām jau ir noteikts īpaši aizsargājamo dabas teritoriju statuss vai kādi citi ierobežojumi intensīvai saimnieciskajai darbībai (piem., aizsargjoslas, “zaļās zonas” pašvaldību teritoriju plānojumos, izteikts reljefs u.c.).

Lēmumus par sava īpašuma apsaimniekošanu Dabas aizsardzības pārvalde aicina nebalstīt uz baumām, bet šaubu gadījumā sazināties ar Dabas aizsardzības pārvaldi: skaitamdabu@daba.gov.lv; +37126107005.

Kā notiks dabas vērtību noteikšana?

Biotopu apsekošana tiks veikta pēc vienotas metodikas (Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas apstiprināta un Zemkopības ministrijas saskaņota “ES nozīmes biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas un darbu organizācijas metodika”). Biotopus apsekos eksperti, kuri dabā apsekos teritoriju, aizpildīs speciālu apsekojama anketu un kartē iezīmēs precīzu konstatētā biotopa robežu. Katram ekspertam apsekojama laikā līdzī jābūt globālās pozicionēšanas sistēmai (GPS), kas fiksē arī eksperta pārvietošanās maršrutu, lai šaubu gadījumā būtu iespējams veikt kvalitātes pārbaudi.

Kāds ir dabas vērtību apzināšanas ieguvums?

Pēc dabas vērtību apzināšanas tiks iegūta informācija par Latvijā sastopamajām dabas vērtībām (ES nozīmes biotopiem), to stāvokli un daudzumu valstī.

Daudzos gadījumos zemju īpašniekiem nevajadzēs tērēt privātos līdzekļus ekspertīzēm, lai pieteiktos atbalsta/kompensāciju maksājumiem, saņemtu būvatļaujas vai tehniskos noteikumus.

Projektā īstenotās aktivitātes palīdzēs samazināt administratīvo slogu un laika resursu patēriņu dažādu atļauju sagatavošanā un izsniegšanā, jo ievadītie dati dabas datu pārvaldības sistēmā *Ozols* būs savietoti ar citām valsts informācijas sistēmām, piemēram, www.geolatvia.lv. Izmantojot datubāzēs iekļauto informāciju, varēs mērķtiecīgāk plānot uzņēmējdarbību, rēķinoties ar īpaši aizsargājamo sugu un biotopu izplatību.

Projektā iegūtie dati palīdzēs daudz efektīvāk sabalansēt dabas aizsardzības un tautsaimniecības attīstību, kā arī apzināt konkrētās teritorijas unikalitāti, tas arī būs atbalsts teritorijas plānojumam un no tā izrietošajiem ekonomiskajiem ieguvumiem.

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un sugu aizsardzības plānu izstrāde

Dabas vērtību apzināšana jeb biotopu kartēšana ir tikai viena no projekta “Dabas skaitīšana” aktivitātēm. “Dabas skaitīšana” ietver arī 20 pašreizējo īpaši aizsargājamo dabas teritoriju plānu izstrādi un 5 sugu aizsardzības (apsaimniekošanas) plānu izstrādi.

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju plānu izstrāde

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāns ir dokuments, kurā apkopota informācija par konkrēto teritoriju un aprakstīti teritorijas apsaimniekošanas un izmantošanas pasākumi.

Projektā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plāni tiek izstrādāti tādā secībā, kā to nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju plānu izstrādes saraksts. Izstrādājot īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānus, ikviens iedzīvotājs ir aicināts izteikt savus priekšlikumus teritorijas izmantošanai un apsaimniekošanai.

Plānu izstrādes rezultātā, nosakot atšķirīgas aizsardzības un apsaimniekošanas prasības, daļai īpašnieku un uzņēmēju var tikt **atvieglota** saimnieciskā darbība vai arī rasties iespēja **saņemt kompensācijas** par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem un bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošanu.

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāns dod iespēju saskaņot dabas aizsardzības un teritorijas attīstības intereses.

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Latvijā ir dabas rezervāti, nacionālie parki, dabas parki, dabas pieminekļi, dabas liegumi, aizsargājamās jūras teritorijas un aizsargājamo ainavu apvidi.

Sugu aizsardzības plānu izstrāde

Projektā “Dabas skaitīšana” uzsākta sugas aizsardzības plāna izstrāde dīķa naktssikspārnim, platsausainajam sikspārnim, sugu grupai “roņi” un sugu grupai “pūces”. Sugu aizsardzības plānu izstrāde, tāpat kā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plāna izstrāde, notiek saskaņā ar noteikto sarakstu. Sugu aizsardzības plānu izstrādes procesā tiek organizētas sabiedriskās apspriedes.

Rūpes par dabu nav jāuzskata par kavēkli un slogu ekonomikas attīstībai, bet gan iespēju plānot ilglaicīgu un sabalansētu valsts attīstību, nodrošinot dabas kapitālu kā ilgtermiņa ienākumu avotu valstij un iedzīvotājiem.

Papildu informāciju par projektu “Dabas skaitīšana” var iegūt, sūtot e-pastu uz skaitamdabu@daba.gov.lv, mājaslapā www.daba.gov.lv un www.skaitamdabu.gov.lv vai zvanot **+37126107005** (darba dienās 8:30–17:00).

Projekts “Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā” jeb “Dabas skaitīšana” tiek īstenots ar Eiropas Savienības Kohēzijas fonda atbalstu. Projekta īstenošanas ilgums ir līdz 2020. gada novembrim, biotopu izplatības un kvalitātes noteikšanas jomā – ne ilgāk kā līdz 2019. gada 31. decembrim.

Informāciju sagatavoja:

Elīna Prikule

projekts “Dabas skaitīšana”

projekta vadītājas asistente

tālrunis: 27794799

elina.prikule@daba.gov.lv